Szerda 27. Szám. December 31-n 1856.

A „Kolozsvári Közlöny“ megjelenik minden szerdán és szombaton reggel.

Szerkesztőségi szállás, piacz-sor, Dietrich-ház, 277 sz. hová a lapot illető küldemények, u. m. kéziratok és hirdetések utasitandók. Bérmentetlen leveleket csak r. dolgozótársainktól fogadunk el.

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

Politikai, tudományos és szépirodalmi lap.

Előfizetési dij:

Félévre . . . . . 5 frt. p. p.
Negyedévre . . . . 2 „ 40 kr.

Az elöf. pénzek Stein J. könyvkereskedésébe, bérmentesen küldendők.

Hirdetések soronkint 4 ezüst krajczárért, irodalmiakat 2 kr-ért gyorsan közlünk.

Előfizetési figyelmeztetés

a

„KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY“

1857-dik évi folyamára

Előfizethetni:

januar — juniusi félévre 5 frttal p. p.
januar — marcziusi negyedévre 2 f. 40 k. p. p.

Az elöf. pénzeket jó idején Stein J. úr kolozsvári könyv-kereskedésébe bérmentesen kérjük beküldeni, hogy a nyomatandó példányok számát meghatározhassuk.

Az eddigi számokból még csak néhány teljes számu példánynyal szolgálhatunk.

Kolozsvár, dec. 10. 1856.

A „K. Közlöny“ szerkesztősége.

Közlemény az erdélyi muzeum-egyleti ajánlatok iránt.

I.

Azon kedvező állásba hozott szerencsénk, hogy az erdélyi muzeumra tett és teendő ajánlatokat lapunk rendesen közölheti. S midőn a nemes tetteket a hazai fejlődés historiája számára feljegyezni elkezdjük, oly nemes ajánlatok, és oly tisztelt egyéniségek nevei vonták magukra figyelmünket, hogy e momentum kiható horderejének felismerése a legtisztább öröm kutfejévé válik keblünkben. Midőn itt hazánk egyik legnagyobb statusférfiát, a mott a testvérháza lelki, szellemi kincseinek egyik legmagasb állásu őrét látjuk értelmiségi fejlődésünk nemes organumának jótékony tápszert nyujtani, azon örömre ragadó meggyőződésre jövünk, hogy nagy őseink meleg keble és belátó szelleme folytonosan együtt munkál fajunk jeleseiben, s ha ennek életkérdéses közügye igényli, ész és szív, vagyon és tanács készen áll náluk szolgálatára. Ha elismerjük, hogy csak az oly nemzetek tarthatnak igényt tartós életre, a melyek a miveltség kenyerén táplálkoznak, ugy el kell ismernünk azt is, hogy mindazok, a kik fajuk fejlődését nemes bőkezüséggel gyámolitják, a köz édes anya nemesen szerető gyermekei. De miért oly tényeknek szót adni, a melyek magukért a legékesebben szólanak? Hadd következzenek maguk az ajállatok:

1.) Néhai gr. Kemény József gyüjteményével felsőbb jóváhagyás folytán a muzeumalapitó egyesületi választmány megalakulása után átjövendő 5,081 kötet könyv, 461 dr. eredeti kézirat gyüjtemény, 79 dr. földabrosz, 93 dr. régi érem, egy—ötven külön részü nagy atlász, b. Bedeus történelmi sat. átlásza, Arneth táblái a cs. kir. pénz- és régiségek tára, arany- ezüst emlékeiről, két láda kézirat magától a nagynevü gróftól, egy láda hirlap, más láda czimer gyüjtemény, egy a magyar birodalom történeteihez tartozó fel és legöngyölhető atlász, négy római feliratu cserépedény és nehány köedény töredék.

2.) b. Józsika Sámuel erdélyországi nyugalmazott cancellár ő nagyméltósága a.) ajánl 10,000 p. f urb. pap. b.) maga és testvérei nevében 28 dr. arany és 57 dr. ezüst (romai és magyar) pénz- és emlékérmet c.) édes anyja néhai gr. Csáky Rózália tudományosan összeállitott és kiszárított erdélyi floráját.

3.) Egri Érsek Bartakovics Albert ő nagyméltósága . . . 5,000 p. ft.

4.) Torma Károly úr 379 dr. könyvet, 1 dr. arany- 35 dr. ezüst, 37 dr. rézérmet, két régi fehér márvány szobortöredéket, egy réz szobrocskát, 600 dr. ásvány- kövesültcsiga-növény- és falenyomatgyüjteményt és egy alapitói részvényt 100 pf.

5.) gr. Kornis Ferencz egy igazgatói részvényt . . . . . 500 p. ft.

6.) Száva Farkas úr egy alapitói részvényt . . . . . 100 p. ft.

7.) Alexi János görög szertart. cath. püspök úr egy alap. részv. 100 p. ft.

8) Biasini Domokos úr igazgatói részvényt . . . . . 500 p. ft.

9.) Tomori Anasztáz úr alapitv. részv. . . . . 100 p. ft.

10.) Ötvös Ágoston orvostudor ur a.) 25 dr. cs. kir. aranyat nyomó arany érmet I. Lajos, I. Mátyás, Ulászló, II. Lajos. I. Zápolya János, Báthori Zsigmond, I. Rákóczy György és I. Apaffy Mihály korából b.) 300 dr. római ezüst érmet, c.) 80 dr. római réz érmet d.) 100 dr. magyarhoni és erdélyi ezüst és réz érmet, e.) egy római metszvényt, f.) számos különnemü régiséget, g.) Révay, Eder, Schönwissner, Aranka, Barcsay Ábrahám és más a század elején élt nevezetes férfiak 50-nél több eredeti leveleit, h.) könyvtárából mindazon régiség- történelem- és pénzismerettant érdeklő nyomtatványokat, melyek a gr. Kemény gyüjteményében hiányzanak, ugy szinte incunabulait is, i.) egy igazgatói részvényt . . . . . 500 „ „

melynek első évi kamatját 25 pftot előre beküldötte.

11.) Libloyi Schuller Frigyes ur nagyszebeni cs. kir. jogtanár 100 p. ftnál magasabb értekü encyclopediai könyvgyüjteményét.

12.) Vida Károly ur mintegy 100—150 p. ft. értekü technicai és vegytani könyvgyüjteményét; e fölött bejelenti, hogy lapja szerkesztőségéhez Székely-Udvarhelyről Szőcs Márton ur beküldött egyszer mindenkorra . . . . . 125 „ „
Gyergyó Szentmiklósról . . 45 „ „

13.) Lészay Lajos nyugalmazott erdélyi főkormányszéki tanácsos ur és neje született Kabós Anna, négy rendes részvényt, élethoszszig évenként . . . 20 „ „

14.) Török-Szentmiklosi segéd lelkész Balássy Ferencz ur egy évi rendes részvényül beküldött . . . . . 5 „ „

Szerkesztői jegyzés: Azon hazafiak, kik ajánlataikat hirlapban nyilvánitották, vagy szerkesztőségekhez küldötték bé, legyenek szivesek azokat ez ügy ideiglenes intézője gr. Mikó Imre ő méltóságánál megujitni, hogy minden ajánlatnak külön irásbeli alapja (exhibituma) legyen.

A CZÉHEK ELTÖRLÉSE.

A közönség nem ok nélkül forditá utósó időben figyelmét a pénzpiaczra és részvénytársulatokra; a közlekedési eszközök nagyszerü kifejlése és a vele járó érintkezés jelesen volt szem előtt tartva; de a számitásból ki lön hagyva, hogy az országok fölvirágzása leglényegesebb s legszélesebb alapja az iparüzlet lehetőleges fölszabaditása — és a megrögzött, értelem nélkülivé vált formák megszüntetése által van föl tételezve.—

A régi időkbül fönmaradott czéhek napjaink társadalmi s közgazdasági viszonyaival oly tökéletes s átalánosan nyomasztó ellentétben állanak, hogy további fönmaradásuk a polgárisodás kerékkötőjének és a rég elavult rendszer ártalmas intézetei föntartására czélzó kisérletnek tekinthető.—

Bármily vastag legyen is lajstroma mindazon ál-okoknak, melyek a czéhek szilárd alapszabályai mellett szólanak, az értelmes ember, e régi kiváltságokat eddigelő biztositott rendszer föntartása ügyében az illetők részéről kifejtett aggály teljes előrevigyázatában nem fog egyebet látni, mint azon igyekezetet, hogy a czéhek előjogaibúl mentől többet mentsenek meg, minek következtében alkalmas időben kevesebb vagy több fáradsággal a czopf patriarchalis országába viszszatérhessenek.—

Ha ezen elzárkozott, az ujjászületéshez oly nehezen alkalmazkodó testületeket a jótékonyságra forditott áldozataikkal egybehasonlitjuk; ugy meggyőződhetünk, hogy azelőtt még rendkivüli alkalmak is csak középszerü palliativ s ennél fogva ki nem elégitő sikert idéztek elő; meggyőződhetünk továbbá, hogy nincs nevezetes vivmány, mely a zárt czéhféle egyesületek mellett szól és mely a korlátlan társasodás egyszerü viszonyai alatt szép gyümölcsöt ne teremne.—

Valamint a jótékony intézetekre nézve, ugy e testületek képteleneknek mutatkoztak azon befolyásra nézve is, melyet az inasok és legények fegyelme tekintetében érvényesitniök kellett volna — Soha se tudtak egyebet tenni, mint a fönnálló községi s rendőri törvényekre támaszkodni, sőt igen sokszor összes tevékenységök az álladalom vagy a községek részéről kezelt hatalom gyakorlását akadályozta.—

A mit e testületek véghez vittek, a csak ferde moralt s fonák szokásokat szülhetett, melyek az alapúl fölhasznált inditó okokkal kiáltó ellentétben állottak.—

Minden igyekezet eredménye az összességre nézve termékellen maradott; — ferde nevelés, tudatlanság, önhaszonlesés és önhittség a czéhekben a legtartósabb támaszra találtak és ha a valóélet hatalmas képező erejével a legbárgyuabbakat nem ragadja meg: szomoruan fogunk állani az ipar és kereskedés dolgában.— Kevés vagy éppen semmi se történt az iparos müértelem elevenitése, mütani intézetek fölállitása és a fiatalabb iparosok miveltetése tárgyában.—

Félénk, emelkedettségre képtelen szellem nyügben tartá a testületeket és főt s szivet apró-szerü dolgocskák nyomoru kötelékeiben lebékózva.— Az ujitás volt s lesz is félelmes és bármily hangosan kopogtasson a zárt ajtóknál, szám kiüzve marad, mivel a czéhszerü testületek érdesitvényébe nem tartozik és mivel a merev formák a változás alatt igen könnyen s végképpen összszeroskadhatnának. —

E testületek körében nem ritkán nyomasztó kényszerüség fejlődött ki, mely a tanulót szabad értelmi haladásában hátráltatá, a segédek és legények között életrevalótlan szertartáskodást szült és a mestereket ifjabb társak irányában közönyösségre és konokságra vezeté.— Akármit beszélhetnek a czéhszerü testületek patriarchalis lényéről, fegyelméről és szokásairól, anynyi mégis bizonyos, hogy az azokbani élet örömtelen, mozgékonyság nélküli, gálvánizált.—

Állitják, s ugy tetszik, igaz joggal, hogy ily testületek az önzés és vérkegyelet tanyái.— És minő férfiakat látunk sokszor élüken? A kevésbe ártalmasok azok, kik legnagyobb gondjukat a régi előitéletek megőrzésére forditják. — Némelyek becsületbeli dolognak tekintik, hogy a testület vagyonát az emberiség és képező czélok költségén gyarapitsák, — mások megint különös dicsőséget keresnek abban, hogy semmivel se gondolnak és ezért társaikra semminemü terhet nem görditenek. — Innen van, hogy némely czéh pénztárában nevezetes pénzösszegek hevernek, mig más czéhok állandólag el vannak adósodva. — Hol a czéhek czélja megszünt jogos lenni, ott a kezelés sem lehet gyümölcsöző. —

Meg kell adni a feudális intézményeknek, hogy mind egy fából vannak faragva, és léteges egészet képeznek. — Ám a mily alakban reánk maradtak: csak romjainak tekinthetők oly épületnek, mely alapjában végképpen meg van ingatva. — Korunk nélkülözi a jogviszonyok nagy részét, mely hajdan a hűberiség homlokán a törvényes, bélyegét tükröztette viszsza kifejezés czélünk eltünt a társas élet alakulása, mely régenten a jogviszonyok állandóságát biztositotta.

A közszolgálatnak, a pénz- s hitelgazdaságnak szentelt korunkban minden a munkát korlátoló haszontalan sorompó ledöntése, a használható erőkkel való szabad rendelkezhetési jog főfő alapja gazdasági és társodalmi viszonyainknak. — Ezen igazságot követve, iparkodnak az államok az elavult ipartörvény kártékony maradékait kiirtani és megszüntetni a fél rendszabályokat, melyek mindenféle rendszerrel öszhangzásban lenni akarván, egynek sem felelnek meg. — E szellem nemzi az iparszabadság behozatalát és eltörlését a törvényeknek, melyek egyfelől az uzsorát szülik, másfelől pedig a fogyasztókat szerfölött magas vámok által nyomasztják —

De ezen igyekezetek siker nélkül maradnak, ha csak a nagyobb, szembeszökő reformokat érintik. — Sok — apróbb elavult viszonyokba ható — törvényt és rendeletet kell a merőben megváltozott föltételekhez szabni és merő átalakulásnak alávetni. — Ily eljárás főelve volna: az anyagi területen való független alkalmazhatási jog teljes elismerése.

Eddig, ha valaki szabó volt, akár készitettek nála ruhát, akár nem, nem lehetett egyéb szabónál — Hiában érzett magában hivatást, képességet más mesterségre: a czéhelőjog szentesitette elvek szerint teljes életében koldus maradott. — Az álladalom adóképes alattvalót, a társadalom más ágban talán hasznos polgárt vesztett benne. — A kereskedésre nézve is ugy állott a dolog. — Ki bizonyos időig nem inaskodott, nem segédkedett, nem nyithatott kereskedést, ha mindjárt tizszer több esze, tizszerte több életrevalósága volt, mint bármily czéhesnek. — Mig vándorlási, rendesen kolduslással töltött évei utáu mester lehetett valamely legény, — a remeklés elkészitéséig menynyi faggatáson, menynyi haszontalan pénzköltésen kellett keresztül haladnia! Menynyi akadályt görditettek eleibe. Csak akkor bántak vele kimélöbben, ha valamelyik befolyásos mester leányával jegyben járt. — A legénynek mérsékelt áron kellett dolgoznia a czéhes műhelyében, és bár sokkal jobban értett a munkához, mint mestere, merészelt volna csak saját kézre vállalni munkát, el is zárták. — Innen volt, hogy mindent tizszeresen kellett fizetnünk, innen, hogy a kereskedelmi czikkek az eredeti árnál csak 50% el drágábban megvásárolhatók.

E viszszaélések megszüntetését czélba vette az ipartörvény, melyet a m. ker. ministerium véleményadás végett az ipar kamarák eleibe terjesztett.

E törvényben az ország ipar- s kereskedelmi viszonyai uj alakulása alaposzlopai gyanánt az elv föl van állitva: hogy a czéhek, mint ilyenek, többé nem fognak létezni, és helyökbe szabad egyesületek jótékony czélokra a alakulhatnak. —

Ez alapelvben teljes elismerést vivtak ki a közlekedés valodi viszonyai bölcs megfontolása, s a jelen kor igényei tökéletes fölfogása számára, mely a munka területén kényszerüséget nem szenved és csak azt teszi kivánatossá, hogy minden egyes állam-polgár jogositott tevékenysége érvényt nyerjen. —

A mely testület a munka eredményei szabályozását a munkások, termélők, vagy gyártók száma meghatárzása által akarja szabályozni, a fonákság és csak elmállott kereskedelmi rendszerrel összszeköttetésben gondolható, mely mindenütt sorompót emel, hol a munkás ember fris ereje keresztül akar törni. —

Ennek meggátlására szükséges, hogy a czéhek és egyéb zárt testületek korábúl fönmaradott függelékek végképp megszüntetve legyenek és pedig oly formán, hogy csak a jotékonyság és felebaráti szeretet mezején müködhessenek. — Betegápoló, temetkezési költségeket fedező és képző intézetek fölállitásában lelhetnek jövöben a nem sokára hajdaniaknak és nominalisoknak nevezhető czéhek üdvös hatáskört. — Minden egyéb hatáskörük elvesztette értelmét, elvesztette korunkban jogos alapját, a mivel eddig legények és mesterek képezésére befolyást gyakorolni tudtak. —

Az ipartörvény vázlata a kor jellemének megfelelő igényeket állit elő a „szabad“ testületek irányában. A zárt testületek iránya menynyire tévesztett s hibás volt, fejtegetését máskorra halasztjuk — Az örökös czéhesek réz-drotra akasztják most a czéh-előjog haldokló kakasát, és mivel a szél mozgatja, azt hiszik, hogy még soká fog élni, és azt kivánják, hogy más is higyje; meglehet, valamely elméncz szavain járnak el, ki azt mondá: azért élünk, hogy meghaljunk, — és azért halunk meg, hogy ujból örökké éljünk,“ ez alkalmazható a halhatatlan lélekre, de nem iparszabadságot korlátoló intézetekre.

Patakkövi.

ERDÉLYÍ MAGYAR LAPOK SZÜKSÉGESSÉGE.

Van-e szükség, hogy Erdélyben külön közhasznu ismereteket terjesztő magyar lapok legyenek? — E kérdést látszik kitüzni Salamon Ferencz a „K. Közlöny“ 24-ik számában „irodalmi mozgalmok“ czim alatt megjelent czikke, a midőn pártólólag nyilatkozik a mellett, hogy az

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

erdélyi gazdasági egyesület talán jobban tenné, ha a gazdasági havifüzetek közrebocsátója helyett a „Gazdasági lapok“at választaná hivatalos organumaul.

Nem emelnék szót, ha a czikk többek nézetét nem tolmácsolná s már többször nem hallottam volna tekintélyes egyénektől. „Öszpontositani kell minden erőnket, egyesitett erővel többre megyünk, nem kell Erdélynek kölön magyar irodalom, napi sajtó“ sat. de miután az eszme megvan, s főleg megpenditett, méltó lesz talán pár perczig róla gondolkozni.

Szavaim, azonban ha némelyek gondolkozásával találkoznak is, miután szót emelni fölhiva nem vagyok, csak igénytelen nézeteimet képviselik.

A nemzetek kiváltságainak kora lejárt, s ezzel együtt megszünt delejes ereje egyik vagy másik nemzetnek, mely által magához vont minden körébe mozgó anyagi s szellemi erőt; mert a kiváltságok korszakában érdekében állott annak, ki megvagyonosodott, hogy vagyonát élvezhesse, s annak, ki a miveltségbizonyos fokára emelkedett, hogy szerzett ismereteinek kellő befolyást szerezhessen: a kiváltságolt nemzethez simulni.

Ily kiváltságos nemzet volt Magyarhonban a magyar, Erdélyben a magyar, székely, és szász, jobban mondva, a magyar és szász, mert a magyart és székelyt jógban ugy, mint nyelvben csak a vidékiesség árnyalata különböztette meg, mint ugyanazon törzs ivadékát. E két nemzet közül, mint szám szerint is nagyobhoz, minden anyagi s szellemi fölmerülő tekintély a magyarhoz vonzott, s igy a maga fejlődésén kivül gyarapodhatott számban, erőben, miveltségben.

E korszaknak vége. Most, kik kiváltságaiért voltak barátai a magyarnak – elhagyták; most a jelszó: „Nemzetek jogegyenlősége“, vagy más szókkal: ki van huzva alólunk a kiváltság kényelmes, de puhitó pamlaga, de nyitva előttünk a küzdtér, melyen versenyezve el lehet nyerni a miveltség megdönthetetlen hatalmát.

E dijra kell egyesitett erővel versenyezni minden magyarnak a Királyhágon túl és innen; mert a mily igaz az, hogy a nagy, hatalmas osztrák birodalom alkatrészei vagyunk, olyan igaz, hogy e közbirodalomban nemzetek emelkednek és enyésznek s az fog elsőlenni közülök, a mely tettben, erőben, miveltségben a többi elől elnyeri a pályadijt; olyan igaz az is, hogy testvérek vagyunk s koszorus költőnk szavai szerint: E nagy világban számunkra nincs más hely. Áldjon vagy verjen a sors keze itt élnünk, halnunk kell.

Igen, egyesitett erővel kell haladnunk, s végre szellemi győzelemre vezetni nemzetünket, de arra a czélra, nézetem szerint, nem az a vezető út, hogy minden irodalmi, művészeti erő, a napi sajtó, szóval minden szellemi erő egy helyre öszpontosittassék, söt talán egy pár a központban lakó iró, vagy nyomda-tulajdonos martaléka legyen a tudomány s „közhasznu ismeretek terjesztése nem, „egyesitett erővel a nemzet fiai egyen-egyen csak ugy működhetnek, ha minél több magyar közhasznú ismeret terjesztő organumaink lesznek a birodalom minden részeiben, melyek által fügetlenül nyilatkozhatik az értelmiség. A merev öszpontositás a tudományok okszerü terjesztésének, a kellő szellemi fejlődésnek soha se volt istápja, minden vidéknek megvannak saját szükségei, melyeket csak az azon körben lakó ismer s tud orvosolni.

Hogy főleg Erdély vidéke minél több s jobb mindennemü közhasznu ismereteket terjesztő magyar organummal birjon, éppen nemzetünk érdekében van, mert ha fölteszszük is, hogy az ismeret terjesztő, szükséges, de nem mindég erszényünknhez mért közlönyöket megszerezhetjük mindnyájan, kiknek arra szükségünk van, de, ha itt minden irodalmi mozgalom, nemzeti életünknek ez idő szerint egyedüli életjelensége megszünik: mi magunk lépünk le a térről, mely egyedül biztosithatja a honban a többféle népfajok közt nemzetiségünket.

Azért, nézetem szerint, helyesen fogta föl a gazdasági egyesület elhivatását, a midőn a „Gazd. lapok“ igénybevétele helyett, meginditotta a havi f zeteket, melyekben nemcsak az egyletnek működései tudtára jussanak a gazda-közönségnek, hanem értesülhessen a legsürgetősb gazdászati ismeretekről is, s hiszem, hogy valamint e lapok nem pótolandják a páratlan „Gazdasági lapokat“ ugy azok sem tennék ezt nélkülezhetővé, s drága áron lett volna meg vásárolva azon nyereség, a menynyivel több előfizetője lett volna e füzetek meg nem indittása esetében a „Gazdasági lapokn. k.“ —

Járjanak tehát müveltségben, szellemi haladásban elöl a gazdasági s minden más központi lapok, keletkezzenek minél több s tartalomdusabb magyar lapok minden vidéken! Ily értelemben egyesitett erővel lépjünk a haladás küzdterére, s a mit birtunk kiváltságok utján ideig-meddig birni fogjuk, fáradságunk után örökre.

Idősb Gróf **Bethlen János**.

APRÓ HIREK.

♁ Isten kegyelméből itt az év vége. Jövő számunk már egy más évi folyam száma lesz. Ki figyelemmel kisérte lapunk e rövid évnegyedi életét, s munkásságunk iránti őszinte elismerését megvonni személyes okai nincsenek, megfogja engedni, hogy előre kibocsátott programmunknak megfelelendő, mindent elkövettünk, mit képességünk és viszonyaink megengedtek. Szerénységünk tiltja nyilvánosságra hozni azon buzditó leveleket, melyeket kivált az utóbbi napokban tekintélyes egyéniségektől kapánk; de legyen szabad örömünket kifejezni a felett, hogy igyekezetünk legfőbb jutalmát, legtiszteletreméltóbb hazánkfiai megelégedését, kivivni szerencsések valánk.

— Kis-solymo i Mátéfi Ferencz, volt kormányszéki számtiszt, s az unitária vallásközönségnek huzamos éveken át ritka pontosságu s tevékenységü pénztárnoka f. hó 29-kén sorvasztó kórság következtében meghalálozott. A közhasznu férfi halálának gyászhirét számos barátai, ismerősei nem fogják érzékeny részvétel nélkül hallhatni. Nyugodjék csendesen!

♁ Mai számunkkal küldjük szét dr. Szabó Alajos előfizetési felhivását a szerkesztése alatt megjelenő „Magyar Néplap“ czimü politikai, ismeretterjesztő és szépirodalmi képes ujságra.

♁ Az „Oest. Ztg.“ a következő fontos jelentést hozza: „Valósui a hir, miszerint valamenynyi császári küldöttséghez s consulsághoz felszólitás küldetett az iránt, hogy azok minden folyamodványt, mely a Magyarországból s hajdan hozzá tartozó tartományokból politikai okból menekült magyarok részéről eléjük terjesztetik — hazájukba visszszatérésrei engedély és törvényesen elkobzott vagyonuk viszszaadásáért — elfogadjanak és e folyamodványokat haladéktalanul Bécsbe küldjék. Az Uj-Yorkban levő cs. k. főconsul Locsey ur, valamint az ausztriai consul St. Louisban, Angelrodt ur, eziránti hirdetéseiket már közzé is tették, s ez urak mindegyikéhez már jelentékeny számu ilyen folyamodvány adatott be. A Stambulban, Londonban és Párisban levő cs. k. követek hasonló hirdetéseket bocsátottak ki, s egyáltalában nem lehet kétkedni, hogy a magyar menekültek közül számosan fogják e kedvezményt használni, miután ezáltal reményt nyernek a hazájukba való viszszatérésre. — Jól értesült kutfő után hozzá tehetjük, hogy e császári kegyelemirat még ez évi juliusban kelt, s már septemberben St. Louisban hirdetve volt.“

♁ Az utczai gazvilágitás végre valahára beköszöntött — Pesten. Az utczák és térek lámpái f. hó 23-án gyujtattak meg először.

♁ A pesti alagutban jelenleg — mint a „P. N.“ irja — a középponti feljárás ásásával foglalkoznak, mi annál kényelmesebben halad előre, mert a feljárati üregben igen nyájas levegő uralkodik. E feljáratról, a balul értesült lapok, többször azt hirdették, miszerint azt a lakosság használatára a várba könynyebb feljutás czéljából épitik. Erre nézve legilletékesb helyről ugy értesültünk, miszerint e feljárat nem közös használatra készittetik, hanem csupán strategiai czélból, hadviselés idejében előnyös használatra.

♁ Biztos forrásból vett hir szerint irja a „M. Sajtó,“ hogy az urbéri törvényszékek jövő tavaszszal Erdélyben is szerveztetni fognak. Igy a bonyolodott birtokviszonyok a Királyhágón innen is pár év alatt az ohajtott rendezés áldásaiban részesülendnek.

♁ Ő cs. k. Apostoli Felsége f hó 18-dikán Velenczéből váratlanul Veronába érkezett, hogy gr. Radetzky tábornagyot legmagasb látogatásával szerencséltesse; rövid tartozkodás után ő cs. k. Ap. Felsége viszszatért Velenczébe.

⊙ A „B. Hirlap“ országos bankok czim alatt megkezdett I. czikkében azon örvendetes tényt közli, miszerint e perczben már bizonyossá vált, hogy nehány tartományi banknak életbe lépte közel jövőben várható. A legelsők Velenczében, Triestben, Prágában és Pesten fognak megalapitatni. Mind ezt a pénzügyi dolgokban jól értesült „Öst. Z.“ nyomán mondja, a mely lap határozottsággal jelenti, hogy a tartományi bankok eszméje eldöntő helyen a legkedvezőbb fogadtatásban lett tételi határ idő 60 nap. A felhivott részészült s hogy az előkészitő lépések iránti re kirendelt ügyvéd Mösz Mih. Szebenben.

TÁRCZA.

NEMZETI SZINHÁZ.

Szombaton (dec. 20.): „Essex gróf;“ vasárnap: „Zsidó;“ hétfőn, kedden, szerdán, csütörtökön: szünet: pénteken: „10,000 forint;“ szombaton: „Hinkó, a hóhérlegény és Margitta a hóhér leánya;“ vasárnap: „Peleskei notarius;“ hétfőn szünet.

Laube Henrik rendkivüli szépségekben gazdag szomoru játéka, „Essex gróf,“ melynek legfölebb utolsó felvonása ellen tehetni azon kifogást: hogy az, mintegy csak utána toldottnak látszik, s igy a mücompositio kerekségét megfélegesiti; e gyönyörü költői mü, mely csak egy Shakespeare szellemével jól megismerkedett lélek teremtménye lehet, jeles szinmüvésznőnk Hidassi-Prielle Kornélia jutalmára nagy számu közönség előtt került szinre. Midőn a jutalmazott (Rutland grófnő) kilépet, zajos tapsokkal és diszkoszorukkal lön üdvözölve söt a második felvonás kezdetekor a karzatról versek is szóltattak, mit a historiai hüség kedvéért meg kell emlitnünk. Alkalmat vehetnénk itt magunknak felsorolni azon ritka tulajdonokat, melyek H. P. Korneliát a magyar szinvilág első rangu egyéniségei sorába emelik. Kifejezhetnők itt azon utálatot, melyet közönségünkben egy pár kutscheber-stylben irt, elmeszegény, m. vásárhelyi levél ébresztett, melynek egyéb czélja nincs, mint kedvelt művésznőnk elvitathatlan érdemeire homályt vetni. Figyelmeztethetnők itt egyik pesti lap ujdondászát, hogy ne kapjon oly nagyon azon, ha egy vidéki lap határtalankodó Markalfja épp oly igazságtalan, mint durva élczeket farag egy szinésznőre, ki a magyar szinészet dicsőségére szolgál, jóllehet se novellát, se tárczaczikket nem ir. Azonban nem akarunk senkinek is a tyukszemére hágni. E tárcza különben is eléggé el van látva érdekes czikkekkel, hogy ne legyünk kénytelenek csupán laptöltés végett, oly dolgok fölött polémizálni, mikkel a közönség rég óta tisztában van. Tehát a dologra. Essex előadása egyike volt a legsikerültebbeknek. H. P. Kornelia egész studiumot látszott csinálni szerepéből, s azt valóban oly sikerülten is adá, mint arra csak az képes, ki mind müértelemmel, mind tehetséggel bir szó, hang, tekintet és mozdulat által a szövegnek oly magyarázatot adni, hogy a néző előtt lélektani momentumok legyenek érzékitve. Váradiné (Erzsébeth királyné) helyes felfogással és sok sikerrel képviselé a bajos jellemet, melyet festeni nekie jutott. Rónai (Essex gróf) erélyes játéka által lehető hiven állitá előnkbe a darab hősét, s Szerdahelyi K. (Cuff titkár) kis szerepében utoljára lépett föl.

Szigligeti „Zsidó“-jában, melyet pogányság volt halotti nyugalmából fölzavarni, Gyulai (Krida) kitünő játéka által ébresztgette az alvó érdeket.

Az uj népszinmü „10 000 forint“ nem nagy agioval dicsekedhetik Kolozsvárt. Leszámitva néhány sikerült élczet, egy pár jobb, de nem meglepő jelenetet, nem nagy hatást idézett elő. Dózsa játékát ki kell emelnünk.

A mult szombaton Dózsa József jutalmára Birch-Pfeifer Sarolta hajdan oly híres „Hinkó“-ja gyönyörködteté a régiségek iránt, ugy látszik, kegyelettel viseltető közönséget, mely oly nagy számmal gyü't be, hogy a magasabb helyheztetésü nézők a szorongás miatt mérges dialogokat folytattak. Már-már attól kelle tartanunk, miképp a közönség mulatási kedvének kielégitését Thalia papjai és papnői a karzatnak lesznek kénytelenek átengedni, midőn végre meghatva Pesti (Henriko) ez esti meglepő játéka és később a jutalmazott kilépte által, mi zajos tapskitörést engedett a felizgatott kedélyeknek, lön csendesség és a darab aztán intermezzok nélkül folyt és tartott, mint „tudni akarják“ éjfel előtti tizenegy óráig. H. P. Kornelia váratlanul bekövetkezett gyöngélkedése miatt Margitta szerepét Váradiné vette át. Dózsa (Jobszt) mint mindig po tosan és méltánylásra méltó buzgalommal játszott, s szeretjük hinni, hogy nem csalódunk, midőn azt hiszszük, hogy a közönség a szinész szorgalmát kivánta jutalmazni, midőn egy borzasztóságos, divatból kiment ó darab adatásán oly szép számmal jelent meg.

A „Peleskei notarius“ is szinre került még pedig igen kegyeilen szereposztással. A czimszerep ugyanis Balogh Károlyra bizatott, ki elanynyira nem bir azon tulajdonokkal, mik egy szeretetreméltó, s mindenek fölött tősgyökeres magyar alak és jellem viszszatükröztetéséhez szükségesek, hogy még csak körrajzát se tudta adni Zajtai István egyéniségének. Mind végig csak Balogh Károly maradt nem éppen kedves, merev mosolyával, s néha csaknem ellenszenvet ébresztő, nyers hangjával. Általában az egész előadást gyöngének kell neveznünk; még a különben mindig pontos, öszszevágó működésre törekvő Pongrácz-féle zenekart is meg kell rónunk el-elmaradozásai miatt; legfölebb a közönséget kell megdicsérnünk, hogy ez este is szép számmal jelent meg.

— ayo —

PÉNZ IS, POSZTÓ IS.

„Se pénz, se posztó“ milyen régen mondja ezt a magyar! s minő régen hordja rongyos mellénye üres zsebében érezhető bizonyságát ama keserü igazságnak! Másutt másképp van; van pénz is posztó is. Miért?

Egy kis adatocska a posztó historiájából, azt hiszszük, nyujtand némi feleletet e kérdésre.

Halljuk hát.

Angolhonban régebben a széles finom posztó (broadcloth) szintoly jellemző bélyege volt a gentlemannak és tehetős polgárnak, mint nálunk a kék nadrág a nemes embernek. De ez a finom posztó, mely még a hodoltató Vilmossal jött volt be — ugy hivék — az angol gyapju egyedárusságával szoros kapcsolatban áll, s létele csak tőle függ. Ezért kemény büntetés alatt meg volt tiltva az angol gyapju kivitele; de a posztó gyárosok és a gyapju termelők örökös perben is állottak egymással. A gyárosok fenhangon tiltakoztak a gyapju kivitele ellen, nehogy a külföldiek vetekedhessenek velök a posztó-szövésben, ellenben azt követelték, hogy engedjék meg nekik a spanyol és német finom gyapju béhozatalát. A juhas gazdák másfelől azt kivánták, hogy gyapjujokat idegen piaczra szállithassák, de azonban otthon védve legyenek a külföldi gyapju termelőktől. A vita tüzesen folyt s a harczi szerencse most erre, majd amarra látszott hajlani a szerint, a mint a juh-tenyésztő vagy a gyapju-fogyasztó párt került felül. Végre Huskisson, a szabad kereskedelemnek előpostája törvényhozásban, a pásztorok és gyapjuszövők közötti nagy háborunak olyan párizsi béke formával vetett véget: mindegyik félnek megadta azt, a mit nem kivánt. A versengő pártok nagy kétségbeesésére, mind az angol gyapju kivitelét, mind az idegen gyapju béhozatalát, nagyon csekély vám mellett, megengedte. Bezzeg betölt a szegény angolokon is a magyar közmondás: „perelj Bécsig..“ De mi lett a következése?

Azelőtt a posztó singének ára négy és öt pengő forint között állott ma már lehet ily széles posztót venni singjét egy pengő forinttól egész tizenkettőig. A legdrágább áru kelme, nagyon természetesen, legkevesebb menynyiségben kél és készül s főleg a fekete és skárlát veres szinre szoritkozik; de a közönséges tiszta gyapju- és igen jó posztónak singe nem több két vagy harmadfél forintnál. A posztó olcsósága a ruházat olcsóságát vonta maga után, s a firól-fira örökség gyanánt szálló köntösdarabokat eltörölte. Még nem igen rég a kézmivesek és szegényebb sorsu emberek vasárnapi öltözete a gazdagabbak viseltes ruháiból tölt ki; a mi kopott is volt, drága is.

Ezen a bajon a néger emancipatio sajátságosan segitett. Ugyanis, mig a nyugot indiai négerek rabszolgák voltak, gazdáik öket csak egyszerüen csikos vászoningben és nadrágban jártatták. De fölszabadulások után a kormos úriemberek legelső vágya a volt, hogy néhai gazdáik öltözetét utánozzák. Erről a kivánságról nyugot indiai héber levelezőik által értesülvén a londoni szemfül zsidók, nyakra-főre s'ettek a csinosan kitakaritott és ujra varrt viseltes öltözékeket oda küldeni. Igy Twigg Julius Caesar, meg Buxton Bonaparte Napoleon a londoni legujabb divat szerint öltözhetett, még pedig csaknem anynyi forintért a hány tizbe került fehér vetélytársának a hasonló szabásu köntös. Az olcsó kön-

Hivatalos.

Az erdélyi cs. k. helytartóság f. é. decemb. 16-ról 28,448 sz. a. tudatja, hogy Galliczi ában a czortkewi megye még egy helységben ujra kiütött a marhavész és igy egészbe véve még 10 helységben uralkodik, a melyek közül egy esik a perzemysli, hét a tarnopoli, kettő pedig a czortkewi megyére.

Törvényszéki hirdetések

Kivonatban.

A szebeni országos cs. k. főtörvényszék f. e. decemb. 1-ről 4718 sz a. felhivja gróf Bethlen Imrét, ellene, ugy gróf Haller György kiskoru fiai Edmund és Eugen, gróf Bethlen Anna báró Bánffy Zsigmondné, gróf Bethlen Miklós és Somogyi László ellen, a cs. k. pénzügyigazgatóság által, a kolozsvári kórház alapitványaba tartozó 1200 e ft. tőke kamatja iránt inditott kereset védelmére. Feleházi alapitványaba tartozó 1200 e ft. tőke kamatja iránt inditott kereset védelmére. Feleletiletési határ idő 60 nap. A felhivott részi-

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

A kolozsvári cs. k. járás törv. szék f. é. sept. 15-ről 4405 sz. a felhivja gróf Kún Lászlót ellene, dr. Heinrich által, özv. Pattantyus Emmanuelnének tartozó 145 e. ft. iránt inditott kereset védelmére. Tárgyalási határnap 1857 januar 22-e d. e. 9-kor. Részére kirendelt ügyvéd Grois Ferdinand.

A kolozsvár megyei cs. k. törv. szék f. é. novemb. 20-ról 7888 sz. a. felhivja Szarvadi Farkast vagy örököseit ellenök, a cs. k. pénzügyvédség által, a vallási alapitványba tartozó 634 e. ft. 55¼ kr. tőke kamatja iránt inditott kereset védelmére. Felelettételi határidő 45 nap. Részőkre kirendelt ügyvéd Nemes József.

A thordai cs. k. járáshivatal, mint törv. szék f. é. decemb. 3-ról 2337 sz. a tudatja hogy gróf Thoroczkai Miklósnak az ev. ref. főconsistorium részire 1059 e. ftig elfoglalt szénafűvét Egerbegyen, 1857 januar 29-kén és februar 23-kán d. e. 10 órakor közárverésen el fogják adni.

A m. vásárhely megyei cs. k. törv. szék f. é. decemb. 6-ról 5165 sz. a. csődöt hirdet m. vásárhelyi kis kereskedő Fogarasi Mária-Fikné vagyonára. A hitelezők adják be oda követeléseiket 1857 februar 20-ig. A tömeg gondnok választása 1857 martius 5-kén lesz.

LEVELEZÉSEK.

Zilah, dec. 15. Folyó hó 6-kán és 7-kén hozatott szinre az erdélyi magyar muzeum javára a helybeli működevő társulat által: „Bibor és gyász" — Hegedüs drámája, 5 felvonásban, és „Eljegyzés álarcz alatt." Degré vigjátéka, 3 felvonásban, az első rendkivüli — s a második szép számu közönség előtt, és igy kielégitő eredménynyel.

A működevellők, azt mondja Lauka, mindig jól játszanak. Én is csatlakozom Lauka vélekedéséhez, méltányosnak tartom azonban, anynyival inkább, mert ezáltal a közönség mulasztását is kell némileg pótolnom, az előadásokban részt vett hölgyeknek, buzgóságukért az ügy nevében köszönetet nyilvánitni: — kik közt Moldován Nina kisasszonyt kell elől emlitenem. — Harmath Ferencz, ki Petőfi „Örült"-jének szavalásával már a tavaszszal is figyelmet gerjesztett, most Vak Béla és Árvai hadnagy szerepében sok képességet, és nagyobb jártasságot tanusitott, mint dilettanstól várni lehetne. Ugyan ő elég áldozatkész volt a Béla szerepében szükségelt díszes magyar-jelmezt saját költségén állitni ki. — Emlitést érdemelnek továbbá: Czel Beniamin, Harmath István és kereskedő Balogh János, kik közül utóbbi nemcsak a számos continát és egyéb diszitményeket, nagy ügyességgel és fáradhatlansággal, minden más hozzájárulás nélkül készittette, hanem a megkivánható anyagi munkálatok körül is dicséretes készséggel működött.

Innep után ismét három előadás lesz —

— Nehezen fogja ön elhinni, szerkesztő úr, miképp akadt agyafurt, ki közelebbi polemiámra vonatkozólag nem szégyenelte azt állitani, hogy a mük társaság azért nem küldte rendeltetése helyére a per alatti összeget, mert nem akart figurázni(!) — továbbá a mük. társaság felől csak annak tagja van jogositva sajtó utján szólani.

A hoszszas szárazságot pár napóta nedves, esős idő váltá fel, — s éppen jókor, mert őrlés dolgában már anynyira megszorultunk, hogy egy véka búza lejáratásáért még 40 vkrt is kellett fizetni a száraz-malmokban, s mégis éjjel nappal szakadatlan forogtak.

De tegnapelőtti országos sokadalmunk ugyanezen rosz sáros időjárás miatt nagyon gyengén ütött ki, s alig egy két sátor lézengett a gyér vásártéren. — A gabona folytonosan olcsó. A disznó drága, ló és szarvas marha csekély áron mentek. Apró hal több szekérrel volt.

Közelebbi hetekben 3 égés történt városunkban, s belőlük kettő — egy szőlőhegyi és egy lakóház — szándékos gyujtásnak látszik; a harmadik, szintén lakóház, vigyázatlanságból, vasárnap délután égett el.

— S ezzel, ha valami fontos esemény nem jelenkezik, folyó évre tán be is vekesztem leveleim sorát. Adjon isten a jövőben áldást kedves hazánknak, boldogságot nemzetünknek — a felvilágosodás napontai növekedésében, a közszellem fejlődésében, a szellemi és anyagi jóllét gyarapodásában!

r. l.

Dézs, dec. 15. Lucza napi országos vásárunk eredményével kezdem meg jelen tudositásom, mely négy rendes sokadalmunk között a legnevezetesebb szokott lenni. Az idén a jó szánut nagy mértékben elősegitette e vásár látogatását, melynek népessége ellen nem is volt kifogás, de annál több a lanyhaforgalom ellen, minek oka még mindég a nagyon érezhető pénz hiányban keresendő, mivel éppen nincs öszhangba az ipar czikkek és boltiárak, valamint fűszer nemüek drágasága az élelmi czikkek gabona és marha nemüek olcsoságát tekintve. A pénz hiányon mi is csak ugy segitünk, mint más szegény gazda emberek cserélünk-berélünk, — egy pár csizmáért egy pár véka buzácskát, cserépfőző edényekért a menynyi kukoricza fér belé anynyit adunk, közelebbről frakkom varásáért szabom egy malaczkát kapott, csak azokkal a boltosokkal nem lehet igy traficalni, mert 2 ftos kávéját s 32 pkros czukrát nem adja sem marháért, sem gabonáért, mivel azt mondja, hogy a vámot kész- és pedig ezüst pénzen kell fizetnie. Tehát nehéz az élet terhe, nehezebb az élethez szükségesek megszerzése, mi arra tanit, hogy szokjunk türni és nélkülözni, mig e bajokon segitve lesz, melyek elhárintásán, azt hiszem, nálunknál okosabb emberek törik fejüket; mert már átalános egész osztályba a panasz az érezhető pénz hiány miatt.

A piaczi ár ezen országos vásárunkon a következő volt: a marha nemüek, egy pár ökör 180—200 pfton, tehén 50—60 frton kelt el; de nem nagy számmal, a lovaknak se volt magas ára, a marha nemüek olcsoságára nagy befolyással volt a korán beállott kemény tél, mely azonban nagyon szelid jellemet öltött tegnap óta Megijedtek a marhatartó gazdák a széna-hiány miatt.

A gabona nemüek ára, tiszta buza osztrák mérője 4 frt. rozs 1 ft. 40, törökbúza 48 kr. krumpli 56 kr. p. p.

Változatosság okáért közlök egy különös vásári eseményt. A közelebbi szamosujvári vásáron egy aszszony részvéttel beszélte egy ember megkárositatását, kinek aranyai ellopattak; a férfiban is részvétre talál a nagyveszteség, de a nő felfedezi, hogy az aranyokat ő lopta el, s a megkárosult férje most már szeretné az aranyoktól valahogy szép szerével menekülni, ne hogy férje rajta kapja, ki különben is elpusztitja, egyszersmint meg kinálja azokkal a férfit, ki meg is veszi 30 ft. p. p. s ezzel elválnak, a férfi kezdi nehány nap múlva az aranyokat váltogatni, de azokat senki se fogadja el sehol az országban, mert nem aranyok, de dántesek voltak. Szomoruságába a dézsi vásárra jött a megcsalt férfi azon reményben, hogy az ármányos aszszonynyal találkozzék, fel is találta, nyakon csipte, s a törvényszéknek átadta, hol foly a kinyomozás, most már az a kérdés, ki a nagyobb bünös? az-e, ki tudva, lopott jószágot vásárolt, vagy az-e, ki hamis jószágot adott el, elitélni a jogtudósokra bizzuk. A tanuság az, a ki másnak vermet ás, maga esik bele.

A mult napokban uralkodott szerfelett hideg napok alatt a folyó vizek béfagytak, s vizi malmainkat használni nem lehetett,—könnyen képzelhető, menynyire fennakadtunk az örléssel, — már a lisztes zsidó raktára is szinte kifogyott. Örömmel irhatom, hogy e bajon is nem sokára segitve lesz — már 40,000 frt. p. p. van aláirva, egy műmalom felállitására, vajha az erre még szükséges összeg is rövid időn aláirva lenne, hogy mi előbb élvezhetnők javadalmait! A részvényesek egy része egyik szomszédfalu határán szeretné a gőzmalmat felállitani, de mi jobbnak látnók eppen városunkba, mi szintugy a társaság, mint a részvényesek s a fogyasztó közönség érdekében kivánatos Senki jobban nem használhatja pénzet, ha van, mint ha gőzmalom részvényt vásáról, egy részvény ára nem sok, csak 10 ezer rft. p. p. szükség van pedig 150 ezer pftra, s eddigelé a részvényesek száma csak 4.

Határunk s földbirtokunk jövendőbeli használatára nézve a legnagyobb bizonytalanságban vagyunk. Felsőbb helyre feljelentettük, hogy commassálni akarunk s mig ez megtörténhetnék, kértük: hogy határunkat az eddigi rendszer szerént használhassuk, ezen kérésünkre még semmi válasz nem érkezett, — s mi a jó válasz reményében, semmi előleges lépéseket nem teszünk gazdászati rendszerünk megváltoztatására s a kikelet aligha készületlen nem talál a marhatartásra nézve, mert mi ugy szoktunk, hogy mindég remélünk, okoskodunk, folyamodunk, disputálunk, combinalunk, mig egyszer azon veszszük észre magunkat, hogy körmünkre ég a gyertya.

De elég enynyi anyagi érdekeinkről, most már társas és szellemi élveinkről valamit. Jelenleg minden ily nemű igényeinket a helybeli casinó potolja, hol olvasunk, társalgunk s mérsékelt szerencse játékokba keresünk szorakozást, mint szokás a casinokba; mi — pénzviszonyainkhaz képpest — az ujabb irodalmi jobb termékeket megvásároltuk, egy pár hijjával minden magyar s vagy 3 német lapot járatunk, az olvasó szobában ritkább a fenn hangoni társalgás, uj billiárd golyóink vannak, s az emberek kezdenek jobbak, nyiltabbak lenni s az egyleti helyiségbe oly szép rend és tisztaság uralkodik, milyen eddig nem volt, legkissebb genirung nélkül tehetünk. Egy idegen fordult meg közelebbről casinonkban, ki Erdély minden hasonló egyleteibe megfordult s azt állitja, hogy a dézsi casino jó iztés, rend, tisztaság s a szellemi igények kielégithetése tekintetében, mindjárt a kolozsvári után áll.—

r. l.

Bethlen vidéke. Tisztelt szerkesztő úr! Azon reám nézve kellemes helyezetben vagyok, hogy mások kegyiből — ha nem mindig, de — gyakran van alkalmam az erdélyi hírlapokat olvasni. Én a hírlapokat úgy nézem — szorossabb értelembe véve — mint egy ország szellemi és anyagi haladása vagy hanyatlása mozgalmainak közlönyét, mint a jelennek hiteles historiáját, — a melybe tehát az a fő dolog: hogy a dolgok, a lehetőségig úgy legyenek leirva, mint vannak valósággal.

Ilyen értelembe véve, egy hírlapnak birtoka az egész ország, valamint a hírlap az egész országé. S még is az erdélyi magyar lapok tényleg nem foglalták el ezt a vidéket, melyen én lakom s velem együtt sok magyar s másféle is. — Úgy tekintem tehát ezt a vidéket a magyar hírlapokra nézve, mint res nulliust, s engedelmiből lefoglalom lapja részire. Nem azért foglalom pedig éppen az ön lapja részire; mert ennek „jobb a papirja" — vagy „szebb a betüje": — hanem mert én ezt szeretem inkább..... S ez ellen aztán nem lehet senkinek semmi ellenvetése.

Most már megmondom mekkora ez a tér, melyet elfoglaltam. Terjed Dézstől Beszterczéig, a viz mente, s ide tartoznak még a közel eső völgynyilások is. Azért neveztem „Bethlen vidékinek": mert Bethlennek az egész vonalon legnagyobb multja volt, legnagyobb jelene van s legnagyobb jövője lehet. Aztán közép ponton is fekszik. Ekkora helyen úgy-e mindig van, vagy történik valami megjegyzésre méltó? — Ezeknek megirhatására kérek öntől gyakorlatlan tollam részire szabadalmat. Ezzel azonban nem kivánom kizárni elfoglalt vidékemen másnak is hasonló szabadalmát, én nem vagyok a hóditás embere, azért mást is eltürök magam mellett, söt gyakorlottabb kéz által leszorittatni is engedem magamat. Ezt az ildomosságot megvárja tőlem ön lapjának férkezkedő ildomos szelleme*) s az ildomos világ.

De öntől tán már el is hagyta türelme, hogy ólyan hoszszas introductioval fogok valamihez? De ne boszszankodjék, mert még most akarom megmondani, hogy én ez úttal bizonytalanra semmit se irok Minden terveim, gondolataim s óhajtásaim ön lapjára nézve most az egyszer csak kifejletlen csirába, rügybe rejlenek; ön szerkesztői tetszésinek sugaraitól függ, hogy a rügyezési állapotból levelezésbe, söt ha jó idők járnak, gyümölcsözésben is menjenek által.**)

X.

*) Vajha végre valahára ezen szellem lengené át azon laptársunkat is, mely újjászülésünk perczétől fogva folytonosan oly modorban van szerkesztve, mintha egyéb feladata nem lenne, mint csekély érdemeinket homályba boritni.

**) Óhajtjuk, hogy e rügyek mielőbb levelekké fejlődjenek: Szerk.

---

tös kelendősége nagy lön, anynyira, hogy eleget nem állithattak elő; a yorkshíri gyárnokokat felszólitták, készitsenek olcsó posztót; ezek addig törték fejöket mig módját találták, és pedig kétképpen: u. m. a gyapott és a fejelés által. A helyett, hogy a posztót meröben gyapjuból készitsék, a gyapju belfonal alá gyapott mellékfonalakat tettek s eképp erős, tartós és szép kelmét állitottak elő sokkal olcsóbb áron. De a belfonalakra olcsó gyapju kellett; ezt is kaptak: a viseltes, ócska posztókat kibontották, ujból kimosták, megfestették, s több kevesebb uj gyapju vegyitékkel ujra fonták. Ez a fejelés. Igy a fejelés és gyapott-mellékfonal ruházatot adott millióknak. Az olcsó posztó lassankint bészivárgott az angolhoni boltokba is, és a viseltes ruhákkali kereskedést megbuktatta.

Az uj szövet ujabb felfedezéseknek lön szülőanyja: a gyapjufésülők addig mesterkedtek, mig módját találták annak is, hogy a rövidsége miatt eddigelő hasznavehetlen gyapjut is megfésülték s a fejelés közé vegyitették. Eleinte a vásárlók megjárták az olcsó posztóval; de ma már nem igen csalódnak: a szegénynek jól esik, hogy olcsó posztót kaphat; a gazdagabb pedig az árát nézi, mint a mely hévmérője a kelme jóságának.

Az ócska kelmékből e fejelés által igen szép posztók kerülnek; s az Angolhonban jelenleg vadász köntösöknek divatos vegyes szinü szövetek, főleg ily fejelésből készülnek, éppen, mint a leglinomabb velin papir rongyból. Az angolok gyári ügyesség, olcsó vas és kőszén, tőkepénz és hitel, s jelesen az által, hogy a nyert terményekről minden vámot levettek, minden egyedárusságot eltöröltek, gyapju kelméikkel az egesz földet elárasztották, s az ausztráliai és némethoni finom gyapjun kivül, Égyiptomból, Syriából, Abyssiniából, Keletindiából, szóval mindenünnen hordják a gyapjut, a hol csak juhat tenyésztenek.

Francziaországban ellenben a szigoru védrendszer következtében, a külföldi gyapjukelmére nagy vám van vetve; e miatt aztán a franczia gyáros, ha hirtelen valami nagyobb megrendelést kap, kivált olcsóbb gyapjunemüekből, a kivánatnak eleget nem tehet; anynyira, hogy a közelebbi háboru alatt a kormány kénytelen volt Angliában rendelni meg a hadserge számára szükséges gyapju kelméket. Igy több millió frank sétált át a csatornán csupán posztóért és pokróczért.

P. . . r.

KÖNYVISMERTETÉS.

Mittheilungen der k. k. Central Comission zur Erforschung und Erhaltung der Baudenkmale Wien 1856. (Első évi folyam, XII füzet. Ára postán félévre 2 frt. 10. kr.)

E folyóirat, melyet a bécsi épitészeti emlékek kutatására s fentartására rendelt bizottmány elnöke, Czernig Károly báró vezetése mellett, Weis Károly szerkeszt, első évi pályáját bevégezte. Hónaponként jelenvén meg, tizenkét három ives pompás nyomatu füzet fekszik előttünk, melyek mindenikében egy nagyobb könyomatu kép mellett, számtalan apróbb fametszetekkel találkozunk.

Közleményeit az egész birodalom épitészeti emlékei mellett a régészettan összes világából meritvén, tartalomdús füzeteit csak egyenként ismertetni is, terjedelmes tért foglalna el. Beérjük azzal, hogy a két magyar hazát illető czikkeket fölemlitjük. E czikkek sorozata következő.

Az I. füzet értesit, miképp Budán a hajógyári szigeten római vizvezetőt fedeztek fel, melyre az ásatás kivánt eredményre vezetett (9. l.); továbbá, hogy a löcsei szép goth stylü egy ház, mely majd omló félben volt, a központi bizottmány közbenjárására helyre fog állittatni (14. l.); hogy a szt jáki templommal ugyan e történt; hogy Szalavárnál egy ásatás alkalmával becses alaku épületkövek merültek fel, (15. l.); végre leirást kapjuk azon római ezüst pénzeknek, melyeket Tibodon (Udvarhelyszéken) 1853-ban találtak, mit lapjaink is annak idejében közöltek (15. l.).

A III. füzetben Müller Frigyes conservator értekezik a régibb szászszebesi templomok épitészetéről, s különösen a szépségekben gazdag szászszebesi templomról. (38—41 l.) Bitnicz Lajos conservator ismerteti a pápocsi kápolnát (Vasmegyében), melyet egy 1363 ban épült kolostor maradványának tart. (46. l.)

A IV füzetben a szászszebesi templom leirása folytatása mellett, (60—63. l.) dr. Haas conservator harang feliratok utáni kutatása emlittetik, s ugyan tőle Budán 1855-ben felfedezett három római kő felirata áll (64 l.) gr. Keglevich conservator leirja a nagy-vezekényi mezőn álló emléket, mely négy Eszterházi emlékére állittatott, kik itt török ellenében 1652-ben elhultak (65. l.)

Az V. füzetben Ackner correspondens, Erdély hazánk buvárainak érdemdús veteranja kezdi meg becses jegyzékét azon régészeti felfedezéseknek, melyek 1845—55 közt Erdélyben felmerültek. (85—87 l.) Ha azon hiedelemben nem élnénk, hogy e tan barátai az eredetiben szivesebben olvassák, legalább kivonatban szerettük volna közölni, igy olvasóinkat oda utaljuk. E füzet értesit továbbá egy egri régi zsidó synagoga romjairól (89. l.); végre gr Keglevich János (1856 oct. 15) leirja Tapolcsányi János siremlékét, mely a hősnek 1594-ben Kistapolcsán (Barsmegyében) emeltetett, (91. l.)

A VI. füzet Ackner felfedezésekröli becses jegyzékeivel nyilik meg s terjedelmes közleményt hoz, köztük a gredistyei római nyomok rajzát (93—103. l.); hasonló értekü leirás van a soproni szent Mihálynak szentelt templomról, egy körajz s három fametszettel (107—109. l.); továbbá utójegyzeteket hoz Müller conservator a szászszebesi templom fennebbi leirásához, alaprajza fametszésével, (111—12. l.).

A VII. füzet folytatja Ackner fennebbi becses jegyzeteit (126—132. l); Bitnicz Lajos vasmegyei két templomot ismertet, (139. l.)

A VIII, füzetben Ackner jegyzetei bevégződnek, (153—158. l.) s mint a terjedelemből észrevehetni, a négy füzetben áthuzódott nagy értekezés roppant szorgalom gyümölcse, melylyel derék buvárunk bokros érdemei mellé anynyi babérokat füze; tovább a szebeni főtemplom ismertetése jő, (158—160. l.); végre egy budai török felirat Repiczki forditása után, 160 l.)

A IX. füzetben ismét derék régiség-buvárunk Müller Fr. értekezésével találkozunk, melyben most a segesvári templomot veszi fel, egyszersmind annak alaprajzát is közölvén (167—172. l.); tovább jő a Gizella kápolna ismertetése Veszprémben, mely Magyarhon legrégibb templomi épitészeti emlékei közé tartozik, képekkel (184. l.)

A X. füzetben szerkesztő Weis Károly a posoni becses goth monstrancziát ismerteti, mely mint gyönyörü mü, e füzet czimképéül használtatott fel, (206. l.); tovább Budán 1852-ben talált egyiptomi emlék-darab jő „Magyarország és Erdély képekben" czimü ismeretes munka után, (209. l.).

A XI. füzetben a Verespatakon talált viasztáblák egyikének ismertetése áll (260. l.)

Enynyiből állana az, mit e füzetekben Erdély és Magyarországról találunk. Egy évi folyamra, a közbirodalommal szemben, elég.

Az elmélet terén a különböző épitészeti stylek ismertetésére vonatkozólag szinte terjedelmes értekezésekkel találkozunk. Egyes koronaországok mint Csehország, böv ismertetésben részesültek.

Mi a belbecset illeti, oly folyóiratban, melyben a birodalom legtekintélyesebb szaktudósaival az elnök b. Czernig és szerkesztő Weis mellett: Ackner, Arneth, Ankershofen, Bergmann, Eitelberger, Grueber, Heider, Kandler, Kögl, Müller, b. Sacken s hasonló nevekkel találkozunk legtöbbet, hogy ily folyóirat a szaktudomány szinvonalán ne állana, kételkedni sem lehet; ezt a külföldi lapok is nyilvánosan elismerték.

És az egész évi folyam ára csupán 4 pft., félévre annak fele; postán félév 10, egy év 20 krral több.

Még csak azon megjegyzéssel tartozunk rövid ismertetésünket mentőleg, hogy a magyar olvasó közönség „Erdély régiségeiben" az itt felmerült értekezések Erdélyt érdeklő felének nagyrészét már birja; miket pedig a „Régiségek" nélkülöztek, egy második kiadásban, mely a „Régiség" példányai teljes elkelte miatt már minden órán bekövetkezhetnék, találkozni fogunk.

Kövári.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

Torda, dec. 13. Több gazdáink szereztek jó faj sertéseket; czéluk azokat külön csordába járatni és ugy szaporitani Ez üdvös czél létre hozásáért, mely városunknak jövendő jobblétét rejti magában, emlitett gazdáknak köszönetet és dicséretet szavazunk, s hogy mentől több követőkre találjanak, lelkünkből ohajtjuk.

Sóskútunk forrása is érzi e szoros telet; — nincs azon bőj vize, mi esős évekbe volt. Minden csütörtökön anynyira kimérik délfelé, hogy csak sár marad fenekén. Sok szegény üres korsóval, légejjel, főhordó csebrekkel tér haza, a gazdagok pedig 20—30 vedres hordókat töltve, szekérrel viszik. Miért? felelet nélkül is ki lehet találni okát. A sóskútőrnek ha az elöljáróság más utasitást adna, a szegénység nem átkozná, hanem áldani fogná. — Sapienti satis! —

Titokba fülbesugjuk, hogy itt nehány év ota sok szerelem gyermek szaparodott, miért felette sok per van. — Nem is csoda ez itt, mert a hütlenül élő párosok száma felmegyen közel 200-ra Ily párosok között vannak honoratiorok is.

Minden gazda és gazdaszszony cseléd fogadással foglalkozik s mindenik panaszól a sok bér kéréért. Ily panaszokra röviden anynyit mondunk — mig más cseléd rendszerünk lesz: — önökben a hiba, mert ha kéréseket nem teljesitenék s nem kényesztetnék el őket anynyira, kevesebb fizetésre is beszegödnének, mint mekkorát kap éven át tanácsunk egy-egy irnoka.

Tanácsunk egy évvel vagy többel ez előtt irodája északi falára a szomszéd birtokos beleegyezésével ablakot vágatott, midőn annak lakát haszonbéres úton használtuk katonai lak tanyának; de a haszonbér ideje kitölt — az ablak több felkérésre is nem rakatott be — ezért e hó elején birtokos szomszédunk beszegeztette deszkával. Most már ugy nézki az iroda, mint vándor színészek által felhagyott szincsür — vagy mint egy gyengén ellátott panoráma, hol a nap sugárai vékonyan szüródnek át a deszka nyilásokon. Az igazság irodája tehát megsötétült s világosság nélkül tartja lakóit kebelében

Mióta több ronda pálinka főző közinkbe bevándorólt piszkos családjával s undoritó és csömört okozó kabátjával, s méreg keverékét gyártja — sok jó gondolkozásu polgár felhagyott ugy nevezett papramorgó reggelizéssel, és helyette kávét használ. Némelyek ebben is tulságosak és azt hiszik, hogy sokban van az élvezet, ezért félkupánként iszszák vagy inkább eszik csészéből leves helyett Az ilyeket igaz hogy pálinkásoknak nem, de kávé-részegeseknek lehet nevezni. Ezzel is mértékletesen kell élni tisztelt polgártársaink, mert másképp egyik roszból másba esnek önök!

r. l.

KÜLFÖLD.

A neuenburgi ügy sebes fejlésnek indult. A franczia „Moniteur“ a hajolni nem akaró Svajcznak kemény hangon kimondta, hogy ne számitson a franczia kormányra, mert ez nem fogja védni a szövets'g semlegességét, s az eseményeknek ezennel szabad befolyást enged. A svájczi szövetség tanács a fölkelt royalisták elleni elővizsgálat befejezése után 66 fogoly ellen a valóságos per meginditását elhatározta, s az esküttszéki tárgyalásoknak alkalmasint már januárban leend helyök. Hanem a porosz király nem akar addig várakozni, mig hívei felett itélet mondatott, s azért fegyveres eljárását nem fogja jövö tavaszig elhalasztani, Mihelyt értésére esett hogy a svájczi hatóság az elővizsgálat nyomán a rendes per meginditását elhatározta, a Svájcz és Poroszország közti diplomatiai összeköttetés végképpen félbe l'n szakitva; egyszersmind pedig a nagy hatalmakkal is tudatá szándékát a berlini kabinet; tudatta a német szövetséggyülléssel is, azon hozzáadással, hogy nem kivánja annak fegyveres segélyét, s e biztositás, a gyülés által megelégedéssel lön fogadva, mi nem igen nagy buzgalmat tanusit a német testületnél a porosz ügy irányában. A közlekedések jelenkori gyorsaságával, a porosz hadierők egyszerre csak ott teremhetnek a svájczi határszéleken.

A porosz hadtestek mozgositása iránti hir a schaffhauseni canton megszállása czéljából, mint Berlinből dec. 20-kán irják — csakugyan valósággá lesz. „Mint igen jól értesült körök beszélik, a porosz király a mozgósitási parancsot 9-kén este aláirta. Az expeditio vezére, valószinübb versio szerint, Gröben tábornok lesend. Ama parancsnak kiviteli módja felől különböző hirek szárnyalnak kezdetben csak két rajnai hadtest alkalmazásáról volt szó, most arról beszélnek, hogy a harmadik, negyedik és hatodik hadtest fogna megindittatni a keleti cantonok elfoglalására, végre pedig, minthogy az egész porosz serget rendkivüli harczias lelkesültség szálta meg, a nyolcz hadtestnek mindenikéből két-két osztály fogna a hadjáratban részt venni Bármiként legyen, anynyi bizonyos, hogy 135,000 ember fog egyelőre sikra szállani a Neuenburghozi porosz igények végett. Mint ezen intézkedésekből látható, hogy a neuenburgi ügynek elvégre jól roszszul el kell igazittatni.

A „Nord' berlin' levelezője azon hirt közli, hogy a londoni jegyzőkönyvet aláirt nagy hatalmak még egy nyomatékos lépést tesznek az ügynek békés kiegyenlitése czéljából — engedékenységet ajánlva a svájczi szövetségnek, mihez képpest ez n' látszassék egyesnek hodolni, hanem a közakaratnak rendelni alá magát. E közvetitési javaslatokat aztán tiszteletparancsoló demostratio fogná követni, — még nem tudni, minő szabásu, Ez eszme mindenesetre Francziaországban szülemlett volna, a melynek kormányával a berlini mostanában rendkivül élénk sürgönycserét üz. Berlinben az is tudva van, miképp Francziaország, ha netán a svajczi ellentállás forradalmi szint öltene, készen áll szintén egy hadtestnek kiállitására a Svájcz ellen Berlinben is, szintugy mint Párisban roppant hatást tett a „Moniteur“ Svájczot fenyegető szózata; s bizton hiszik, hogy a svájczi szövetség tanács immár csak alább fog hagyni nyakasságával. A porosz kormány azonban, mint készéleteiből kitünik, e véleményt korántsem osztja.

S hogy érzi s viseli magát a kisded Svájcz a nagy burkussal szemben? Ő is mozog és mozgosit. A jelen perczig még az ellenszegülés látszik köz érzületnek, Az elaggott Dufour, tábornok sem kiván egykori tanitványa, Napoleon Lajostól elfogadni oly tanácsot, hogy pihenjen ekkorig szerzett babérjain egész, becsülette öszült meg, viselte — ugymond egy genti lakomán — a katonatiszti öltönyt ötven szép éven keresztül; de megifjadik szíve minden ily alkalomnal az évek sulyának daczára is, melyet már érezni kezd. S minden csepp erejetét ho'a rendeletkezésére ajánlván föl, nagyot ivott annak dicsösségiért De legérthetöbb felelet hangzik a svájczi hegyekről visszza a porosz és franczia fenyegölésekre ama távirati sürgönyben, melyet a „Frankfurter Journal“ hoz Berlinből dec 20-ról, mely szerint a szövetségi tanács a törzstisztek gyors egybehivatását rendelte meg; továbbá elhatározta 20,000 ember kiállitását, kiknek fele Bourgeois alatt Baselt, a többi Zigler alatt Schaffhausent fogja megszállni; az egész kiállitott sereg és tartaléka ezenfel ül tüzörségre fog kiállittatni A berni nagy tanács korlátlan hadi hitelt szavazott meg.“ Dec. 21-ről ismét távirják Berlinből, hogy „még több csapatosztályok törzstisztjei is hivattak egybe s a hazán kivül lévő katona kötelezettek hazatérésre intettek. A hadi készületek általános folyamban vannak. Több zürichi tanuló jelentkezett katonai szolgálatra“

A Svájczon kivül, tehát a Nápolyban szolgáló svajczi fiak is hazatérésre szólittattak fel, mert mind azon capitulatiokban, miket e köztársaság az ezen zsoldosokat használó fejedelmekkel köt, azon fenhagyás világosan áll, hogy polgárai háboru esetében viszszaté jenek A neuenburgi kérdés és nápolyi ügyek közt létező ezen öszszefüggés egy kissé csiklandossá teszi a helyzetet. Köztudat szerint a svajczi ezredek képezik Ferdinánd király tronjának erösb támaszát.

A „conservatio,“ baseli lap, véleménye szerint: „ha Poroszország Svájczot meg akarja támadni, a német szövetségnek fel kell hagynia a maga semlegességével, s azon esetben a Svájcz is maga részéről jogositva van arra, hogy katonai czéljaihoz képpest német területre léphessen. Ámde nehezen hiheti, hogy a diplomatia ily harczra hagyja kerülni ez ügyet.

A mi a harcz kimenetelét nézi, ha még is lenne harcz, azt nehéz jelenleg előre látni. Egy elsörangu hatalmasság vivása lenne az egy másodrendü ellen. Azonban a svajcziak nem egy alkalommal mutatták meg azt, hogy képesek otthon megvédeni tüzhelyeiket, és Poroszország hadi évkönyvei sincsenek csuppán sikerrel zománczozva. Ott vannak a Nagy Fridrik hadjáratai, de ott van az 1806 ki hadjárat is.

— Egy svájczi lap hoszszabb kimutatásokat hoz Svajcznak politiko-strategiai helyzetéről s véderejéről — egyelőre csak egy hiteles svajczi törzstiszt adatai után a svajczi hadsereg számviszonyát igy adván elő: A szövetségi sereg skálaszerü öszszege 64,000 ember, tartalék öszszege 40,000 ember, öszszesen tehát 104,000 ember, számfölötti derék és tartalékhad legkevésb 36,000 ember, ugy hogy ezáltal a minden pillanatban csatakész, betanitottés jól szervezett szövetséges sereg öszszege 140,000 embert tesz. Ehhez járul még a honvédsereg, vagy is a 30—40 év közötti fegyverképes legénység, mely kerekszám szintén anynyira megy, mint a derék és tartalékhad a számfelettiekkel, tehát ismét 140,000 ember, s e szerint az öszszes haderő 280,000 emberre rug.

Stambulból irják dec. 12 röl. Az Anglia által Persiához intézett követelések következők volnának: A két állam között fennálló szerződések revisioja, Herat kiüritése, a persa-öbölben létező fiokkereskedés átengedése s vasutak engedményezése angol társulatok részére. — A maskari Imam egészen Angliához szit és vonakodik Persiának adót fizetni. — Az egyiptomi alkirály Anglia kivánságára az abysszinai expeditioval felhagyott volna és nem sokára Stámbulba menend.

A persák elleni angol hadizenet annál inkább végzetteljes, mert sz. pétervári tudositások szerint Oroszország erősen el van tökélve a persákat segiteni, — bár menynyit tagadják is ezt az orosz szellemben müködő lapok. Hallomás szerint, az orosz hadcs patok Busir megszállását fogják jelül tekinteni arra nézve, hogy három különböző oldalon Persiába benyomuljanak. A Kaukasusba mert Bariatinszki hg. erélyéhez és utasításaihoz azon nagyszerü reményt kötik, hogy Oroszországnak az egész Kaukasus fölötti hatalmát megfogja alapitani —

— A „Journal de Const.“ Trapezuntból nov. 30 ról érkezett levelek szerint bővebb tudositást hoz a Feketetengeren nem régtörtént eseményekről. Nov 22-kén Philipson orosz tábornok 5000 ember élén megtámadván az Anapához közel fekvá Sudsuk-Kálét, az abban levő cserkeszeket véres harcz után kikergette. Ezen esemény azonban csak az oroszcserkesz harcz egy jelenete gyanánt tekintendö. A török kormány a párisi szerzödés értelmében viszszaadta volt az orosznak e tengerparti erösségeket, s Anapát már elébb viszszais vette volt az oroszt. Történt azonban, hogy az ostrom alatt 19 török hajónak árúja, melyet Trapezuntból Sudsuk-Kaleba hozott s ott partra rakott, onnan eltünt. Ez nagy baj volt Philipson tábornokra nézve, mert ha a török kereskedök haza mennek, majd elpanaszolják, hogy az oroszok nem annyira meg, mint elvették árúikat. Legjobbnak tartá tehát öket azon ürügy alatt, hogy utleveleik nincsenek rendben, kozák kisérettel Anapábas onnan 15 hajót Kertsbe küldeni. De az utközben támadt vihar Trapezuntba verte ezeket vissza, hol elbeszélték, mint jártak. A panasz Konstantinapolyban ment, ott nagy izgatottságot szült, s a porta azonnal közölte az esetet az orosz követtel, ki szintén azt állitá, hogy a török utlevelek nem voltak rendben, de azért majd csak szabadon fog bocsáttatni az Anapában maradt négy hajó is A bajnas békén kiegyenlitése remélhető.

Több lap állitása szerint, Anglia, Franczia-ország és Északamerika közt egyezmény jött létre, mely szerint e három tengeri nagy hatalmasság fegyveres beavatkozást kisértene meg a chinai császárságban, részint, hogy e birodalom oly sok ideig kiveteles állapotát a rendes viszonyok közé hozza, részint pedig s főleg, hogy a mandarinokat elszoktassák ama vérengező kegyetlenségekről, melyekkel a kezeikbe került keresztény missionarisokat mindig, de legiszonyubban ujabb időkben üldözik és kinozzák. Cherbourgból már az admirál hajó felszereléséről is irnak, mely ezen expeditiora lenne szánva.

Madridból irják: „A hadügy minister, Urbistond, a királynőhez ment, hogy lemondását beadja; de ő felsége vonakodott azt elfogadni. „Ön velem szolgál“ ekképp szólott volna a királynő, „s nincs mit törödjön egyébbel.“ Narváez tbnok nincs semmi kedvesség ben az udvarnál; igen is önfejünek találják, s az egyház iránt nem eléggé buzgó szivünek. A király ugy szól róla, mint kóficz emberről, kinek ette haszna, aludta bére. A franczia lapok Narváez szószólói. Alkotmányos elvünek nevezik, nem tudni miokból. Nevezik pillanat emberének is, kétségkül azért, hogy egy pillanattól függ ministeri élete.

— A conferentiára vonatkozólag távirják Parisból dec. 22-ről: „A török teljhatalmazott utasiványai Marseillebe megérkeztek. A „Constisutionnel“ megczáfolja a Párisban keringö azon hirt, hogy az értekezlet bizonytalan időig elnapoltatott; semmi kétely nem merülhet többé fel az iránt, hogy még a jelen hó lefolyása előtt meg ne tartassék; a harmadik conferentia a dunafejedelemségek szervezésével fog foglalkozni.“ — A török követ utasitványai föleg abban állnának, hogy csak akkor egyezzék belé a conferentia végzéseibe, ha Bolgrád Moldovához csatoltatik, a kigyősziget és a Duna delta pedig a török porta közvetlen uralma alá adatik.

A „Constitutionnel“ ama fennebbi állitásának daczára, más oldalról érkező hirek azt jelentik, hogy a conferentiának egybeléphetése körüli nehézségek nem hogy csökkennének, söt mindegyre nőnek, s éppen a Dunafejedelemségek ügye képezné a bökkenőt. Ausztria ugyanis csak azon feltétel alatt akar e tárgyalásba ereszkedni, ha a nagy hatalmak már előre is lemondanak az egyesités eszméjéről. Orosz és Francziaország korántsem akarnak ezzel felhagyni. Szárdiniáról is hiszik Párizsban, hogy a franczia nézet részére fog végre is nyilatkozni. Anglia ellenben Ausztriával tart s igy még mind kétes, vajjon melyik részen leend a többség, ha ezen kérdés a conferentián szóba hozatnék. Az ebbeli vita, az „Ind. B.“ szerint, Ausztria és Francziaország közt már igen aggasztó fordulatot tön, s az utolsó sürgöny, melyet a bécsi franczia követ az ausztriai külügyminiszternek kézbesitett, ez utóbbi előtt oly fontosnak látszott, hogy annak tartalmát rögtön ö felségével tudatta. s most Olaszországból várja a rendeletet, a további teendők iránt.

— Nápolyból dec. 18-kán kelt tudósitás szerint, ott egy puskapor-raktár a légbe röpült.

UJ POSTA.

Elhordja magát már nehány percz mulva az ó év, a nélkül, hogy a békét erőben, jó egességben hagyná maga után kedves emlékül. A második conferentia lenne e gyógyir a sérült lénynek (de nem tudni meddig élő lénynek) egy pár tetemes nagyon fájós sebére; ámde az oroszok között még mindig nézet különbség uralkodik, s mintha félnének consilium tartásra a beteg fölött egybegyülni, nehogy éppen az akkor nagy hévvel rendelendö szer szoritsa ki a lelket a kóros testéből. Egyébiránt a félhivatalos „Constitutionnel“ ujból jelenti az egybegyülés iránti hitét, s hogy „a bölcseség és kibékités szelleme (t. i. Napoleon) menynyire munkás ez idö alatt is, még közelebb vinni egymáshoz az eltérö nézeteket“ A nagyhatalmak nézetei tehát még mindig eltérnek egymástól — s a miben mindnyájan megegyeznek, az oly édeskicsi, hogy a mint irják Párisból, egy pár nap elégséges lesz, annak nyilvános kimondására s irásba tételére. Több pontra nézve azonban, a melyek jelenleg a közvéleményt aggasztják, bizonytalanságban fog maradni tovább is a sok békeszomjas

A neuenburgi ügyre nézve, mint Bernből legujabban távirják, „a béke remények mind inkább előtérbe lépnek. A diplomatia közbenjárási javaslatairól s azoknak Berlinbe vezetéséről sokat beszélnek. — A svájczi szövetség elnökénél számos diplomatiai conferent a tartatik.“

A szövetséggyülés dec. 27-re van egybehiva. Megválik, mibe fejezi ki magát a közértelem. A pillanat közelgetni látszik, midőn a szövetség meghajlása az európai közakarat előtt nem lenne a Svájczra nézve becsület és önérzet sértő, mert Anglia berni követe is kinyilatkoztatta volna, hogy az ö kormányának is határozottan kell pártolnia Poroszország igényét.

A persa-angol viszályt illetőleg irják Londonból dec. 20-ról, hogy Redcliff lord a Stambulban levő persa követtel mostanig mind alkudozott, de Persiától igenis sokat követelvén, az alkudozás megszakadt. Nem is oly hamar végződik ez ágas-bogas historia. Csak lassan a testtel

---

Tulajdonos és felelős szerkesztő: **BERDE ÁRON.**

HIRDETÉSEK.

(60) (2—2)

Haszonbér.

Kövár-vidékén Nagy Somkuton Nagy Bányától 3, Dézstől 7 órai távolságra haszonbérbe adandó egy jószág több időre; melyhez tartozik:

1. Jó lakóház, gazdasági épületek, 10 jugerumnyi veteményes és válogatott gyümölcsös-kert.
2. Helyt, Somkuton 6 zsellér belső telek s egy fogadó.
3. Szomszédos 3 helységben korcsomárlási jog.
4. Egy két kövü lisztelő malom.
5. A somkuti határon mintegy 120 jugerumnyi szántó és kaszáló. A jószággal fundus instructusként gazdasági eszközök, s 4 ökör is adatik át.

A bérleni szándékozók a jószágot Somkuton, a feltételeket pedig Remetén Fülöp István úrnál megnézhetik, kivel érvényes szerződésre is léphetni.

(70) (1—6)

A Popp gyakorló orvos úr (belváros Goldschmidsgasse, 604 sz.) Antherin-szájvizének használata által meggyőződtem annak kitünő jóhatásáról, a foghus és fogakra; minélfogva a szenvedő emberiség erdekében egész biztossággal mindenkinek ajánlom e szájvíz használatát

Bécs, 14 ik május, 1856.

Gróf **Fürstenberg**, m. k.
cs. k. lovassági tábornok, sat.

Bizományosok: Wolff J. gyógyszerész. Szebenben: Zöhrer Ferencz. J. Brassóban: Kim, Klockner és Hoffmann J. Szászváros on: Leonhárd F. J. M. Vásárhelytt: Fogarasi D. Medgyes: Oerendi F. J. Segesvárttt: Misselbacher B. J. Károlyfejérvárttt: Megay F. Beszterczén: Dietrich és Fleischer K. Vásárhelyen: Kléber gyógyszerész. Erzsébetváros on: Schmidt F. Thordán: Wolff G. gáószerész. Balázsfalván: Kovrig Tivadar,

(69) (1—1)

Egy csinos szállás,

mely áll 4 szoba, konyha és pinczéből kiadó. Értekezhetni iránta K. L. rozsolis és eczetgyártásában, óvár 239 sz. alatt.

(68) (1—1)

Szilágy-Somlyón a piacz-közepén, egy fogadó 1857-dik év apr. 24-től haszonbérbe adandó. Szóval vagy irásban értekezhetni özv. zilahi KISS KÁROLYnénál Zilahon.

Nyomatott az ev. ref. főtanoda nyomdájában.

☞ Mai számunkhoz van mellékelve a „MAGYAR NÉPLAP“ előfizetési fölhivása.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școala - BCU Cluj-Napoca.